

Projekt „Eesti 20. sajandi (1870–1991) sõjalise ehituspärandi kaardistamine ja analüüs”

Kiltsi lennuvälja kütuseladu Läänemaal Ridala vallas

Sisukord

1. Kohustuslikud andmed	2
2. Asukoha skeemid	3
3. Fotod.....	6
4. Ajaloolised fotod	25
5. Täiendav info.....	26

Koostajad:

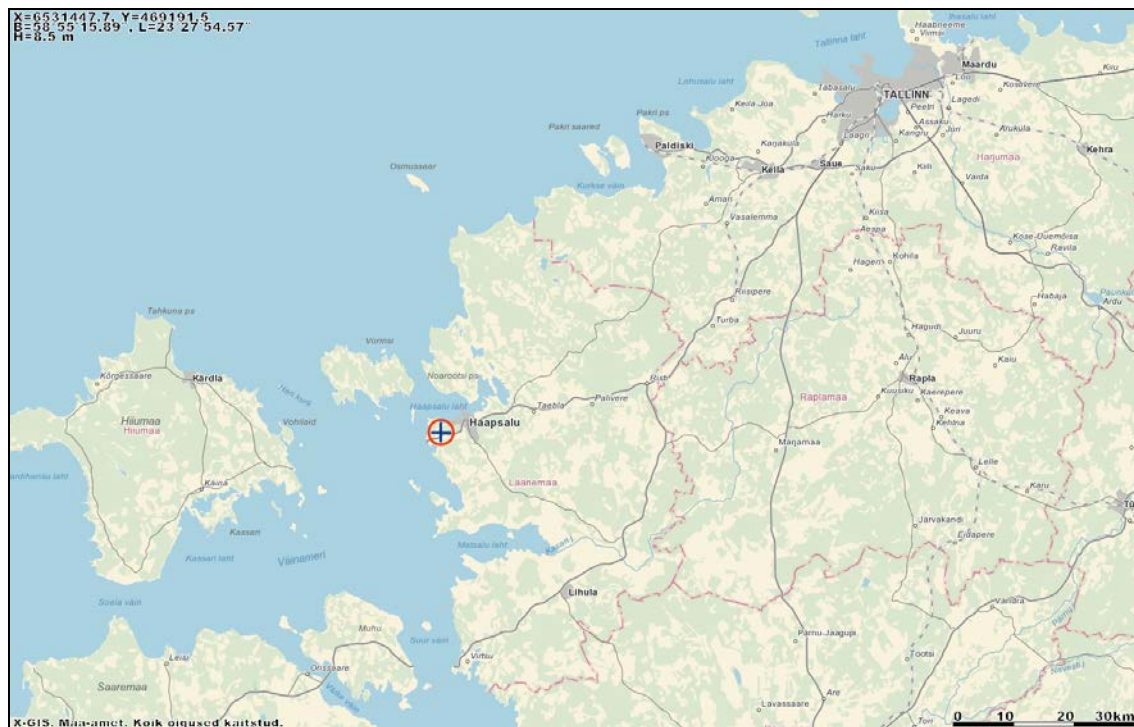
Ain Tähiste, Mart Mõniste

19.03.2014

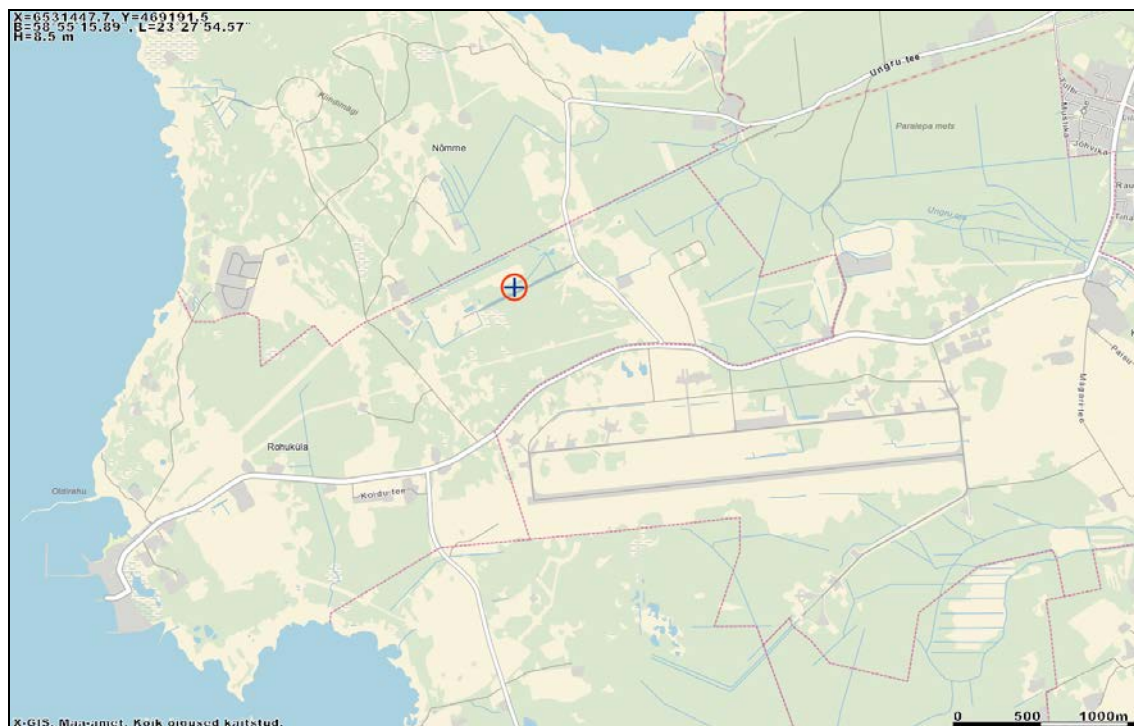
1. Kohustuslikud andmed

1.1	Algne nimetus	Kiltsi (Haapsalu) lennuvälja kütuseladu
1.2	Hilisem(ad), sh praegune(sed) nimetus(ed)	102. üksiku lennuvälja tehnilise tagamise pataljoni (s/o 42094) kütuseladu
1.3	Aadress	Lääne maakond, Ridala vald, Rohuküla küla. Riigi reservmaa piiriettepanek AT0409090155
1.4	Koordinaadid	58°55'15.89", 23°27'54.57"
1.5	Algne teave, sh ajalugu	
1.6	Praegune funktsioon	kasutuseta
1.7	Seisukorra hinnang	Kütusemahutid demonteeritud, saaste likvideeritud. Hooned kasutuseta ja rüüstatud. Territooriumi kasutatakse isetegevusliku prügilana.
1.8	Ümbruse lühikirjeldus	Pindala u 23 hektarit. Territooriumi pikkus 1 kilomeeter ja laius u 200 meetrit, Rohuküla-Haapsalu raudtee ääres. Kaugus Rohuküla sadamast 2,5 km, Haapsalust 4 km, lennurajast 1 km
1.9	Joonised	Hoonete ja asukoha skeemid (6)
1.10	Fotod	Tänapäevased fotod (39) ja ajaloolised fotod (2)
1.11	Seotud ehitised	Kiltsi lennuväli.
1.12	Põhiüksus	
1.13	Lisateave	
1.14	Töö teostamise aeg	Välitööde aeg 11.03.2014
1.15	Koostaja andmed	Ain Tähiste, Mart Mõniste

2. Asukoha skeemid

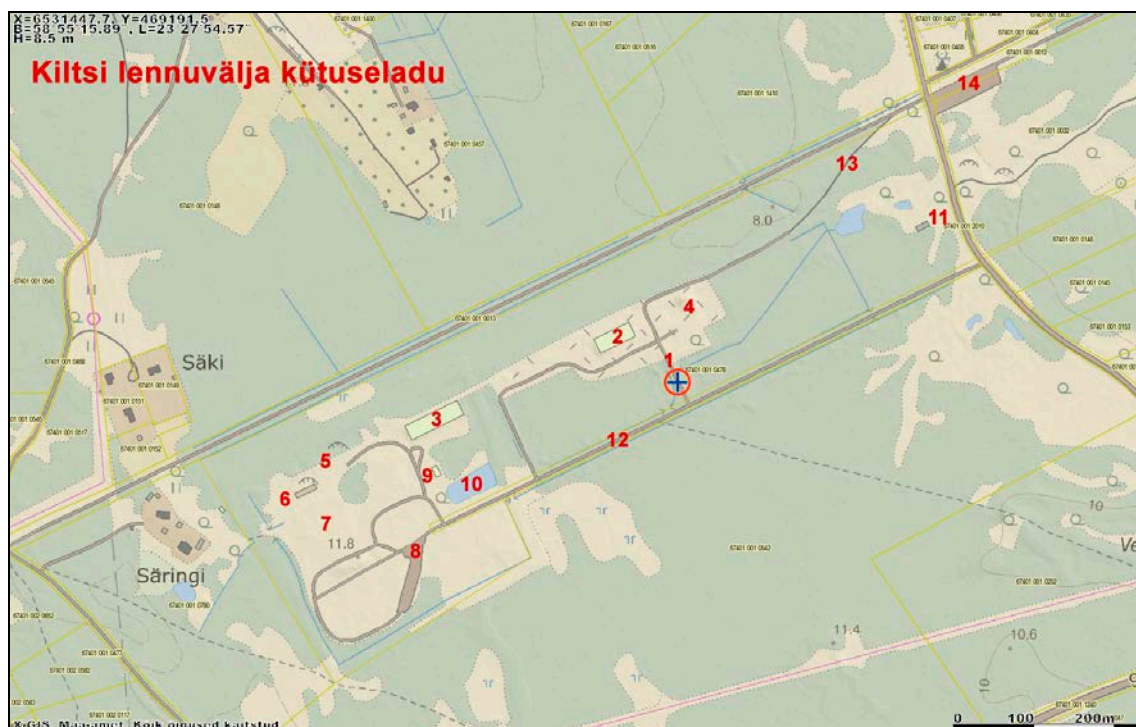
Skeem 1. Kilti lennuvälja kütuseladu Läänemaal Ridala vallas. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 2. Kilti lennuvälja kütuseladu Ridala vallas Rohuküla külas. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

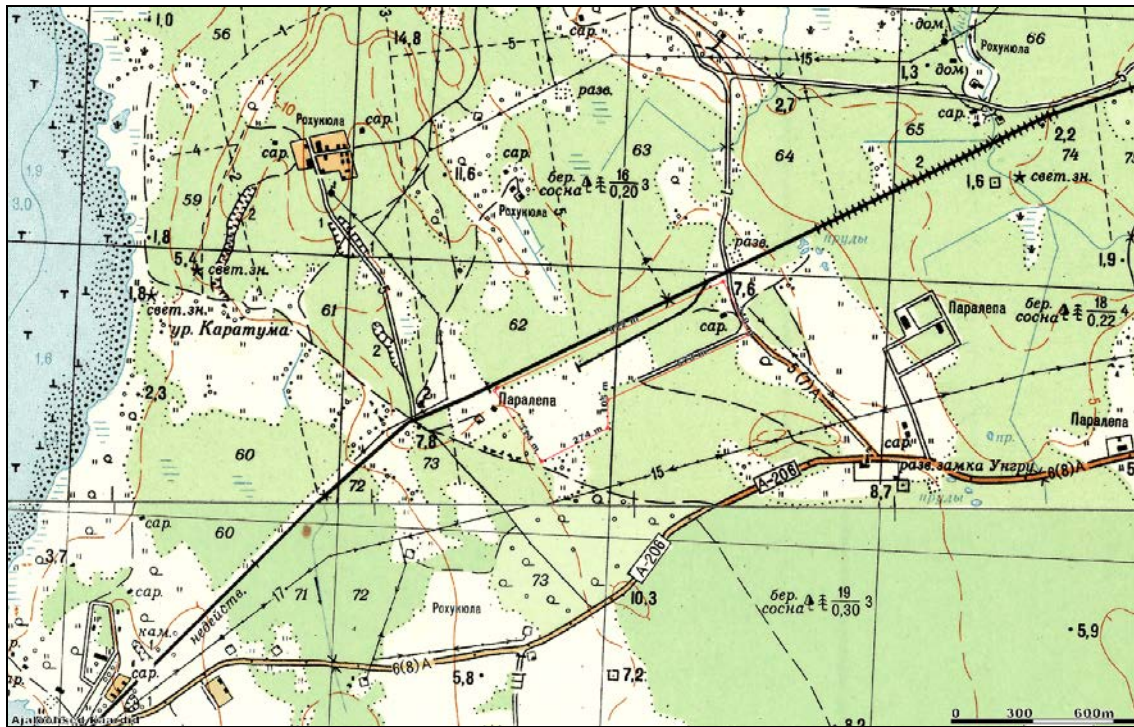

Skeem 3. Kilti lennuvälja kütuselao objektid. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 4. Kilti lennuvälja kütuselao objektid. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

1 - värava asukoht	8 - betooneritud teed ja platsid
2 - suur angaar raudteeharu ääres	9 - vahtkonnahoone? ja peldik
3 - suur angaar raudteeharu ääres	10 - tuletõrje veehoidla (tiik)
4 - lammutatud hoone	11 - tsemendihoidla
5 - laadimisplatsi jäänused	12 - tee, kraavid ja aed mõlemal pool
6 - hoone rusud	13 - raudteeharu
7 - suurte mahutite asukoht	14 - (laadimis?)plats raudtee ääres

Skeem 5. Kilti lennuvälja kütuseladu. 1984. aasta topokaardile on kantud raudteeharu, juurdepääsutee ja hoone [11]. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 6. Kilti lennuvälja kütuseladu. Ortofoto 1995. Suured mahutid on juba lammutatud. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

3. Fotod

Foto numbri järel sulgudes on pildifaili number.
Nurksulgudes on objekti number asukohaskeemil.

Foto 1 (554). Kilti lennuvälja kütuseladu. Sissesõidutee, värava asukoht, vaade [2] suunast.
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 2 (572). Kilti lennuvälja kütuseladu. Laohoone [2], välismõõtmed 20x50 m.
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 3 (575). Kilti lennuvälja kütuseladu. Laohoone [2]. Katuse serva on augud lõhutud, ilmselt ettevalmistus katusepaneelide demonteerimiseks. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 4 (782). Kilti lennuvälja kütuseladu. Laohoone [2]. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 5 (580). Kilti lennuvälja kütuseladu. Laohoone [2]. Tagaküljes on laadimisplatvorm ja selle ääres oli raudteeharu. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 6 (601). Kilti lennuvälja kütuseladu. Laohoone [2] tagumine külg, vaade [3] suunast. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 7 (604). Kilti lennuvälja kütuseladu. Laohoon [2], vaade [3] suunast. Kahe suurema laohoon vahel on betoonirusu ja lammutusjääke. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 8 (608). Kilti lennuvälja kütuseladu. Laohoon [3], välismõõtmel 20x72 m. Paremal serval on aiatav rautee asukoht. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 9 (611). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Laohoone [3] tagaküljes on laadimisplatvorm.
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 10 (621). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Laohoone [3], mahasõidutee tagumiselt laadimisplatvormilt, vaade [5] suunast. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 11 (635). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Laohoone [3], vaade [9] suunast.
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 12 (637). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Laohoone [3].
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 12 (642). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Laohoone [3], tundub olevat vanem ehitus kui ladu (2), katus jookseb rohkem läbi. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 14 (648). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Laohoone [3].
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 15 (556). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Lammutatud hoone [4], vaade [1] suunast, selle taha jääb raudteeharu Haapsalu-Rohuküla raudteeliinilt. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 16 (567). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Lammutatud hoone [4]. vaade [2] suunast. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 17 (571). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Lammutatud hoone [4].
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 18 (562). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Hoone [4] ja sissesõidutee [12] vahel võsas on mingid betoonalused. Taga paremal paistab hoone [2]. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 19 (623). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. [5], torustiku tugipostid?
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 20 (626). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. [5]. Paremal kütuselao raudteeharust säilinud liiprid, Haapsalu-Rohuküla liin jääb sellest 70 m paremale. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 21 (629). Kilti lennuvälja kütuseladu. [5], vasakul võsas paistavad hoone [6] rusud.
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 22 (622). Kilti lennuvälja kütuseladu. [5].
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 23 (678). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Kütuselao tagumises osas on suured betoneeritud teed ja platsid [8], vaade [10] suunast. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 24 (679). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Betoonplats [8], selle taha paremale jääval alal olid suured mahutid. Pildil oleva platsi mõõtmed on umbes 30x100 m. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 25 (684). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Territooriumi tagaosa hästisäilinud betoontee kaugele ei ulatu. Paremalt paistab tiik [10]. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 26 (682). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Ilmselt tuletõrje veehoidla [10], tiigi mõõtmed 25x50 m, selle kõrval betooneeritud tee laiendus, taga vasakul paistab hoone [9]. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 27 (659). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Ilmselt vahtkonnahoone [9], vaade [5] suunast, taga vasakul paistab peldik. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 28 (661). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Vahtkonnahoone [9].
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 29 (663). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Hoone [9].
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 30 (671). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Hoone [9] tagumine külg.
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Fotod 31 ja 32 (669, 670). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Hoone [9] taga on üsna tervena säilinud ja hästiviimistletud peldik. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 33 (676). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Vasakul ladu [3], paremal vahtkonnahoone [9], ees keskel mingi müüritis (paraadsein?). Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 34 (698). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Hoone [11] lao esimeses servas, sissesõidutee ääres vōsas. Kōik aknad on kinni mūūritud ja kasutatud tsemendihoidlana.
Foto Mart Mōniste 11.03.2014.

Foto 35 (693). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Hoone [11].
Foto Mart Mōniste 11.03.2014.

Foto 36 (713). Kilti lennuvälja kütuseladu. Hoone [11] on olnud laeni tsementi täis.
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 37 (716). Kilti lennuvälja kütuseladu. Hoone [11] ja raudtee [13] vahel võsas on poolkaarekujuline betoonist sein, umbes meeter kõrge ja kuni 10 meetrit läbimõõdus.
Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 38 (685). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Sissesõidutee [12] ääres mõlemal pool on sügavad kraavid ja okastraataed. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

Foto 39 (689). Kiltsi lennuvälja kütuseladu. Okastraataia jäänused tee [12] ääres. Foto Mart Mõniste 11.03.2014.

4. Ajaloolised fotod

Foto 40. Paralepa lennuvälja tugevasti saastatud pinnas peakütusehoidla ümbruses. Tõnis Meriste foto raamatust „Endise Nõukogude Liidu sõjaväe jääkreostus ja selle likvideerimine”

Foto 41. Rohkesti naftajäätmeid sisaldava 200 m³ suuruse kütusemahuti likvideerimine Paralepa lennuväljal. Tõnis Meriste foto raamatust „Endise Nõukogude Liidu sõjaväe jääkreostus ja selle likvideerimine”

5. Täiendav info

Endise Nõukogude Liidu sõjaväe jääkreostus ja selle likvideerimine. Koostanud ja toimetanud Anto Raukas. Eesti Vabariigi Keskkonnaministeerium. Tallinn 1999

4. Paralepa lennuväli

Paralepa (nimetusena on kasutatud ka Haapsalu ja Ungru) endine Nõukogude Armee lennuväli asub Ridala vallas Läänemaal 772,48 ha suurusel alal. Lennuväli paikneb Lääne-Eesti madalikul 5–10 m absoluutkõrgusel. Aluspõhja moodustavad vähese lõhelisusega savikas lubjakivi, mergel ja dolomiit. Pinnakatte paksus on valdavalt alla 1 m. Pinnakatteks on valdavalt korese-rikas lokaalmoreen, mistõttu põhjavesi on reostuse eest kaitsmata.

Paralepa lennuväljal ei olnud väga suuri avarisiid, kuid lekkeid ja mahutitest väljavoolamisi esines sageli. Sageli lekkis ka ladude vaheline kütusetrass. Kütuse kaoks ladudest ja trassidest hinnati 200–400 liitrit päevas.

Esmaste reostusuuringutega fikseeriti lennuvälja territooriumil 425 reostuskollet. Maa-alal inventariseeriti 172 objekti, kus jäätmete koguseks hinnati 2300 tonni. Ulatuslikud reostused naftasaadustega esinesid:

- kütuselao ümbruses ligi 4 ha suurusel alal;
- kütuse vahelao ümbruses poole hektari suurusel alal;
- vahelao ja kütuselao vahelisel kütusetrassil;
- autopargi ümbruses.

Pinnase ja põhjavee süvauuringute alusel loeti kahe kütuselao piirkonnas põhjavesi reostatuks 8,8 ha suurusel alal. Reostuskeskmes olev tugev pinnasereostus põhjustas püsivat põhjavee reostamist naftasaadustega.

Kütuse põhilaos paiknes maa sees kolm 200 m³ suurust, kuus 50 m³ suurust ja kolmkümmend kaks 20 m³ suurust mahutit. Kõigis neis olid naftaproduktide jäägid, mis koguti kokku ja põletati. Samas tekitasid „metallikratid” ohtliku olukorra suurte mahutite katki-loomisega. 5 m kõrgused ja sama suure läbimõõduga mahutid kujutasid peale ülemise osa äralõikamist eluohhtlikku kambrit, kust ilma abita ei olnuks võimalik välja saada.

Bensiinitanklas asus kuus 20 m³ suurust mahutit, kus samuti olid kütusejäägid. Kütusetrass ühendas põhikütuseladu vahetikütuselaoga. Valdav osa trassist oli maa pealne ja paiknes betoontugedel. Inventariseerimistööde ajal 1993. a. oli trass kogu pikkuses olemas, kuid mahutite puhastustööde ajal 1994. a. olid alles vaid selle üksikud lõigud. Mahutite puhastamise käigus utiliseeriti 57,2 m³ jääkõlisisid.

1996. a. pinnaseuuringutega hinnati tööstustsooni juhtarvu ületavaks reostunud pinnase koguseks:

- peakütuselaos 6300 m³ 6300 m² suurusel alal;
- autopargis 645 m³ 810 m² suurusel alal.

Peakütuselaos reostunud 0,6 ha suurusel alal oli keskmine reostustase 23 500 mg/kg. 1997. a. alustas OÜ Georemest õlireostuse likvideerimist. Autopargi territooriumil lammutati autode remondi estakaad ja ümbrus puhastati õlistest jäätmetest. Reostatud pinnas kaevati välja.

Pinnase puhastamiseks bioremediatsiooni meetodil segati reostatud pinnas saepuru ja puukoorega ning paigutati väetiste ja muude lisanditega rikastatud aunadesse. Pinnas eemaldati kogu reostunud maa-alalt. Kokku segati aunadesse 695 m³ pinnast, kusjuures lisanditega koos kujunes aunade mahuks 1200 m³. Aunadest puhastus esimese aastaga ligi pool. 1998. a. jätkati töötlemist ja reostustase viidi sihtarvu lähedaseks.

Peakütuselaos oli reostatud pinnas reostuse varjamiseks kaetud 60 cm paksuse kruusaga. Reostatud pinnase töötlemiseks kooriti esmalt puhas pinnas. Reostatud pinnase puhastamiseks kasutati bioventileerimist (pinnase õhutamist kündmisega) ja enamreostatud pinnase puhastamist. Tööde käigus likvideeriti sadu meetreid maa-alust kütusetorustikku. Valdavalt vajasisid torud kütusejääkidest tühjendamist. Pinnaseaunad segati kokku 450 m³. Kuna reostus tulenes valdavalt lenduvast lennukipetroolist, siis andis häid tulemusi pinnase õhutamine kündmisega. 1997. a. sügiseks oli praktiliselt kogu küntud pinnase reostustase langenud alla sihtarvu. Samas asusid likvideerimisala sees ja kõrval maa-alused mahutid, millised vajasisid keskkonna- ja eluohhtlikkuse tõttu likvideerimist. Mahutid likvideeris 1997. a. hilissügisel AS Haapsalu EPT. Mahutite likvideerimise käigus teiseldata 11 tuhat m³ pinnast ja 270 m³ betoonplokke. Kuigi mahutid olid varem puhastatud, selgus nende all varasematest leketest tulenev tugev pinnasereostus. Selle likvideeris 1998. a. OÜ Georemest. Ühtlasi likvideeris OÜ Georemest 1998. a.

kõrvalolnud maa-aluse mahutipargi, mis koosnes 50 m³ suurustest mahutitest ja torustikust. 1998. a. töödega segati täiendavalt puhastatavatesse pinnaseaunadesse ligikaudu 400 m³ pinnast. Tööd viidi lõpule 1999. a.